

7. Secunda sententia absolute docet Christum meruisse nobis prædestinationem et electionem ad gloriam. Hanc opinionem tenent ex modernis auctoribus Catherin., opusc. de Exim. Christi præd.; Vega, lib. 4 in Trid., c. 5; Albert. Pighius, lib. 8 de Liber. arbit., c. 1, 2 et 3, et lib. 10, c. 1. Ex antiquis vero Scholasticis citantur pro hac sententia D. Thomas infra, q. 24, art. 4, et in 3, dist. 10, q. 3, et super ad Ephesios 1, lect. 5; Alen., 3 p., q. 3, memb. 5; Durand., 3, dist. 10, q. 3; sed hi auctores obscure loquuntur, et facile possunt in utramque partem induci. Nihilominus hæc sententia his temporibus receptissima est, et majorem habet pietatem et probabilitatem; ea igitur nobis probanda est et declaranda. Quia vero confuse tractari solet, eo quod non distinguitur prædestinatio, quatenus includit vel dicit actum intellectus, ab electione seu dilectione quam dicit vel supponit in voluntate, quæ duo non eodem modo et ordine rationis ab omnibus in Deo concipiuntur et constituuntur, ideo breviter supponere oportet id, quod in hac re probabilius existimamus. Ante omnem igitur actum ad prædestinationem proprie pertinentem, ordine rationis antecedit scientia divina, tam simplicis intelligentiæ quam conditionata, qua novit infinitos mundos quos procreare posset, et infinitos modos quibus in hoc mundo posset gubernare homines, eisque de mediis ad vitam æternam consequendam providere; et in singulis agnovit quid omnes homines acturi essent, si cum his vel illis circumstantiis aut mediis crearentur vel gubernarentur. De hac igitur præscientia non potest quæstio præsens intelligi, quia hæc non potest cadere sub meritum, tum quia, supposita veritate objecti, necessaria est in Deo; tum quia ex vi illius, Deus nullum bonum confert creaturæ, nec videt aliquid ut absolute futurum; meritum autem et necesse est ut vel jam sit, vel saltem futurum præsciatur, et illi respondet beneficium aliquod, quod Deus confert ratione talis meriti.

8. Post hanc scientiam subsequitur decretum aliquod divinæ voluntatis, quo hujus mundi creationem præ aliis elegit, vel quo voluit homines ad supernaturalem beatitudinem ordinare sufficienter aut efficaciter, per hæc vel illa media. Et in hoc actu censetur ab aliquibus consummata prædestinatio; alii vero, cum D. Thoma, existimant post hanc voluntatem subsequi secundum rationem in divino intellectu imperium efficax, vel judi-

cium practicum, præcipiens et dictans absolute de agendis, et ordinans totam seriem mediorum quibus prædestinatus perducitur ad regnum, in qua intellectus ordinatione seu ratione prædestinationem constituunt. Dicendum ergo est primo de his quæ in voluntate præcedunt, deinde de his quæ in intellectu subsequuntur.

9. Distinguunt aliqui in voluntate divina duplices actus circa hominum salutem: quosdam dicunt esse generales, ut est voluntas ordinandi omnes homines per sufficientia media ad supernaturalem beatitudinem, quæ voluntas ordine rationis intelligitur esse prima erga homines, et antecedere præscientiam originalis peccati. Alia item est voluntas generalis, quæ subsecuta est præscientiam originalis peccati, qua Deus voluit omnes homines lapsos reparare, et, quantum in ipso est, salvos facere, juxta illud 2 ad Timotheum: *Deus vult omnes homines salvos fieri*, quod ad utramque voluntatem referri potest. Alios actus dicunt esse speciales et particulares, ut est electio et dilectio efficax Petri, verbi gratia, vel Pauli, qua Deus ante omnia ejus merita prævisa, ex sola sua liberali voluntate, illum eligit, et efficaciter definit ut salvetur. In prioribus ergo voluntatibus generalibus, dicunt non habuisse Deum respectum ullum ad merita Christi prævisa, in particulari autem uniuersusque electione habuisse, atque ita propter Christi merita omnes prædestinatos elegisse. De hac posteriori parte dicemus postea. Prioris autem fundamentum est, quia voluntas illa generalis dirigendi homines per sufficientia media ad vitam æternam, non supponit præscita Christi merita futura; ergo non potuit haberi intuitu illorum, seu propter illa. Consequentia est evidens, quia causa meritoria, ut sæpe in superioribus dictum est, supponi debet, vel re ipsa, vel saltem in præscientia præmiantis. Antecedens autem duplici ratione declaratur. Prima est, quia Deus in primo illo signo rationis, in quo voluit universum perfectum condere, et in quo voluit Christum ut caput, et cætera ut membra, vel ut res quæ illi deservirent, in illo (inquam) eodem signo voluit homines procreare propter supernaturalem beatitudinem assequendam, et ita in illo etiam habuit illam voluntatem generalem; sed in illo signo nondum intelligitur habere præscientiam meritorum Christi; ergo illa voluntas esse non potuit ex differentia inter causam finalem vel exempla-

rem respectu causæ meritoriae; nam finis non est necesse ut supponatur existens, neque in re, neque in præscientia causæ operantis seu volentis; sed satis est quod præcognoscatur possibilis, ut aliquid possit in illum ordinari, vel ut ipse possit intendi per talia media, vel sufficienter, vel efficaciter, uno actu perfecto. Et idem est in causa exemplari quæ in hac conditione finem imitatur. At vero causa meritoria, quæ in hoc similior est efficienti, supponi debet existens, vel in se, vel saltem in præscientia ejus, qui ex præscientia meriti inclinatur ad aliquid volendum; et ideo Deus, licet uno actu voluerit Christum et alios homines vel Angelos ad esse vel ad gloriam ordinare, potuit nihilominus intendere Christum ut finem vel exemplar aliorum, non tamen potuit ex merito Christi illam generalem voluntatem erga homines habere. Secunda ratio est, quia meritum Christi respectu hominum supponit voluntatem illam generalem ordinandi homines ad gloriam per sufficientes causas, quarum una fuit meritum Christi. Atque ideo Christus nobis meruit, quia Deus voluit ut nobis mereretur; non ergo potuit Deus hoc velle propter meritum ejusdem Christi, cum omne meritum talem voluntatem supponat, præsertim cum supra, disp. 39, ostensum sit, omne meritum proprium de justitia coram Deo, supponere ordinationem divinam circa tale meritum; sed Deus voluit Christum nobis mereri, quia voluit, quantum in se est, nobis gloriam conferre; nam illud meritum comparatur ad hanc gloriam, sicut medium ad finem; nullo ergo modo potuit illa generalis Dei voluntas in hoc merito fundari, sicut prima voluntas finis non potest fundari in medio; et in hoc etiam est differentia inter finem et exemplar, respectu causæ meritoriae. Nam, ut Christus sit finis gloriæ aliorum hominum, non prærequirit aliam ordinationem divinam, sed illomet actu quo voluit Deus ordinare homines ad gloriam, id ordinavit etiam ad honorem Christi; et e contrario, volendo Christum, voluit eum ut finem et caput aliorum hominum. Similiter, ut Christus sit exemplar, non supponitur alia ordinatio, sed ex vi suæ intrinsicæ perfectionis, quam habet per gratiam unionis, et alias quæ hanc consequuntur, natus est esse exemplar gloriæ aliorum, et ita hæc omnia habet ex vi suæ primariæ prædestinationis. At vero, quod sit causa meritoria de facto, habet ex speciali ordinatione divina, quæ necessario est posterior quam generalis ordinatio hominum ad

gloriam, ut ostensum est; et ideo, licet hæc generalis voluntas seu ordinatio potuerit respicere Christum ut finem et exemplar gloriæ hominum, non tamen potuit in ipso, ut in causa meritoria, fundari. Itaque Christus sub ratione merentis hominibus habet rationem mediæ ad gloriam hominum, et ideo supponit in Deo aliquam intentionem hujus gloriæ, saltem per voluntatem illam generalem; et ideo fieri non potest ut talis intentio seu voluntas in eodem Christi merito fundetur, nec quod supponat illud ut absolute futurum et præscitum.

10. Dices: quamvis hæc rationes recte procedant de priori voluntate generali ordinandi homines ad æternam gloriam, tamen de posteriori voluntate reparandi hominem lapsum non ita procedere, per se constat, quia hæc voluntas jam supponit ordinationem meritorum Christi Domini, et præscientiam eorum, præsertim juxta nostram sententiam, quod Christus fuerit primus omnium, et ante prævisum originale peccatum prædestinatus, et quod ex merito ejus præviso fuerit data gratia hominibus in statu innocentiae; jam ergo intelliguntur sufficienter præscita merita Christi respectu hominum, ut propter illa potuerit Deus velle homines reparare per eundem Christum. Respondent auctores prædictæ sententiæ, verum quidem esse rationem factam præcise sumptam, non habere eandem vim de hac posteriori voluntate; nihilominus, servata proportione, esse applicandam; quia ante prævisum originale peccatum, solum fuit Christus ordinatus ad merendum hominibus ea media gratiæ, et supernaturalis providentiæ, quæ statui innocentiae fuissent consentanea, non vero ut esset universalis medicina peccati totius naturæ; nam circa hoc nihil intelligimus voluisse Deum statuere ante prævisum originale peccatum. Hac ergo ratione posterior voluntas, quam Deus habuit redimendi hominem, non potuit in merito Christi ut præviso fundari, sed Deus sua voluntate ordinavit ut Christus veniret in carne passibili ad redimendos homines. Quod autem hoc ita sit, non potest evidenter probari, quia pendet ex libera voluntate Dei, qui variis modis potuit hæc omnia intendere et providere; est autem consentaneum divinæ Scripturæ, ex qua divina voluntas nobis innoscit. Nam divina Scriptura soli misericordiam, ac dilectioni et liberalitati Dei tribuit hoc decretum redimendi homines, non vero justitiæ Christi, ut Joannis 3: *Sic Deus dilexit*

*mundum, etc. Ad Ephes. 2: Deus autem, qui dives est in misericordia, propter nimiam charitatem suam, qua dilexit nos, cum essemus mortui peccato, convivificavit nos Christo. Rom. 5: Commendat autem charitatem suam Deus, quia, cum adhuc peccatores essemus, etc. Quem locum tractans Augustinus, tractat. 110 in Joann., dicit: Non ita Christus nos Patri reconciliavit, ut inciperet amare quos oderat, sicut reconciliatur inimicus inimico, ut deinde sint amici, et invicem diligant qui oderant invicem. Sed jam nos diligenti reconciliati sumus ei, cum quo propter peccatum inimicitias habebamus. Igitur ex sententia Augustini, prius intelligitur Deus dilexisse nos quam Christus nos ei reconciliaverit; illa autem dilectio non est alia, nisi qua nos lapsos in culpam gratis voluit reparare; in qua re humana natura majorem gratiam a Deo recepit, quam angelica, ut in fine illius tractatus idem Augustinus declarat, docens non posse id nisi divinæ gratiæ ac liberalitati attribui. Et confirmari tandem potest, quia vel Christus prædestinatus fuit primo in remedium peccati, et post illud in Adamo prævisum, vel per sese fuit primario volitus ac prædestinatus; si primum dicatur, manifeste concluditur, sicut Christus non fuit causa suæ prædestinationis, ita nec illius voluntatis, qua destinatus est ad nos redimendum; ergo neque illius qua Deus voluit generatim nos redimere; hæc enim aut antecedit illam, aut in ea includitur, seu non est alia quam illa. Deus enim, qui simul ac perfecte vult finem et medium, volendo nos redimere, voluit per Christum redimere. Si vero dicamus Christum absolute et per se fuisse prius prædestinatum, saltem fatendum nobis est, ad officium Redemptoris, et ad sumendam carnem passibilem, non esse destinatum nisi occasione peccati, et illo præviso, quam secundariam (ut ita dicam) prædestinationem seu ordinationem Christus sibi non meruit; non enim sibi meruit ut haberet corpus passibile, sed ex divina tantum ordinatione id habuit, ut illis verbis colligitur; *Corpus autem adaptasti mihi*, ad Hebræos 10, Psalmo 39. Unde ipse Christus Dominus nunquam suis meritis, sed beneplacito Patris, ordinationem mortis suæ attribuit; tota ergo hæc mirabilis providentia, quam Deus habuit in hominum redemptione, quoad primam suam originem, primumque decretum divinæ voluntatis, a quo tota processit, non habuit ortum ex Christi voluntate aut merito, sed solum ex voluntate divina.*

11. Hæc sententia sic exposita, est satis probabilis, mihi quoque aliquando placuit, et vera visa est. Nunc vero nonnullæ difficultates circa illam occurrunt. Prima est, quia in toto hoc discursu supponi videtur habere Deum has voluntates universales, et quasi abstractas et confusas ex parte objecti; quod tamen falsum esse videtur. Quia Deus, sicut distinctissime omnia cognoscit, ita et vult; unde, sicut non cognovit ea quæ communia sunt omnibus hominibus, aliquo communi et confuso conceptu, sicut nos, sed intendo distincte omnia singularia, et quid in unoquoque est simile alteri; quia omnis alius cognitionis modus includit imperfectionem Deo repugnantem; item non vult ea quæ sunt communia omnibus hominibus, nisi volendo simul singulis hominibus tale bonum, vel volendo aliquam causam individuum et particularem in suo esse, universalem vero in sua virtute et utilitate; volendo (inquam) illam, ut universalem in causando, et ut beneficiat omnibus; hic enim modus volendi est sufficiens et perfectus, alius vero et necessarius non est, et imperfectionem involvit. Quod autem in discursu factum id quod dixi de voluntate confusa et universali supponatur, satis constat ex ipsiusmet sententiæ expositione, quia alioqui non oporteret distinguere inter generalem illam voluntatem, et particularem, quas Deus habet circa singulorum hominum salutem; imo nec satis intelligi posset talis distinctio: in quo enim distinguuntur duæ illæ voluntates, si utraque circa singularia ista distincte versatur? supponit ergo necessario illa sententia, priores illas voluntates versari circa homines in communi, seu circa naturam humanam universe sumptam. Deinde declaratur in hunc modum, nam circa Petrum, verbi gratia, quem suppono esse prædestinatum, Deus habuit efficacem voluntatem qua illum ad gloriam elegit; aut ergo habuit circa eundem aliam priorem voluntatem, qua voluit illum ad gloriam ordinare, vel nullam aliam habuit. Si hoc secundum dicatur, sequitur non habuisse Deum illam generalem voluntatem circa omnes homines, et consequenter sequitur, circa nullum hominem habuisse talem voluntatem generalem, sed solum circa singulos habuisse voluntatem efficacem, vel antecedentem seu inefficacem de uniuscujusque statu et salute. Si vero dicatur primum, primo, id superfluum est, quia in voluntate efficaci includitur sufficiens; quid ergo necesse est actus multiplicare secundum

rationem distinctos, et unum fingere priorem alio? Et deinde illa prior voluntas necessario debet intelligi, non ut particularis ex parte objecti, scilicet, Petri prædestinati, sed ut generalis erga homines, in quibus Petrus continetur; est ergo talis voluntas uniformis respectu omnium, et ex se indifferens, et æqualis ad omnes, et consequenter quasi confusa et universalis ex parte objecti, quod videtur impertinens, et alienum a divina perfectione. Tandem confirmatur, quia alias, etiam circa electos, intelligendum esset, prius Deum in communi et uniformiter elegisse efficaciter tot homines ad gloriam, deinde hunc in particulari elegisse ad talem gradum et dignitatem gratiæ et gloriæ, illum vero ad alium, et sic de singulis; quod si hoc est vanum et superfluum, ut revera est, idem erit dicendum de omnibus hominibus. Atque ita fit, Deum nullum generalem actum habuisse circa homines in communi, sed circa omnes et singulos sibi propositos distinctissime per suam infinitam cognitionem, habuisse tale decretum voluntatis dandi gloriam, quale ei placuit, et hoc modo voluisse omnes salvare vel redimere, non per actum universalem, seu confusum ex parte objecti, sed per actum distincte cadentem in singulos, non uniformiter, et eodem modo, sed juxta liberam distributionem divinæ voluntatis. Quia vero actus ille, prout ad hunc vel illum hominem terminatur, ratione a nobis distinguitur in plures, qui inter se conveniunt in ratione voluntatis dandi gloriam, ideo de illa voluntate loquimur tanquam de uno actu terminato ad objectum universale et abstractum, et ab illo actu intelliguntur profecta media generalia, ad omnium hominum salutem ordinata, cum tamen in re non sit nisi Dei voluntas ut libere terminata ad singulorum hominum salutem, juxta beneplacitum suum.

12. Quod si hoc verum esse convincitur, hinc ulterius sequitur secunda difficultas circa prædictam sententiam, nimirum, aut fundamenta, quibus nititur, inefficacia esse, aut probare Christum non meruisse prædestinatis efficacem electionem ad gloriam, quod nec ab illa sententia admittitur, nec verum est, ut ostendemus. Sequela probatur primo, quia Deus non habuit, circa electos, duos actus volendi eos ordinare ad gloriam, sed simul unico actu, et unica simplicissima terminatione libera voluit efficaciter et hunc et illum salvare, in tali gradu et perfectione; ergo, si Christus non meruit primam ordinationem

talium hominum ad beatitudinem, neque etiam eorum electionem meruit. Rursus, in eodem signo in quo Deus elegit hunc et illum prædestinatum, voluit antecedenter seu ordinavit sufficienter singulos reprobos ad gloriam, et per hunc modum generaliter voluit omnes homines salvare; ergo si hæc voluntas generalis, seu potius generatim a nobis concepta et declarata, non fuit ex meritis Christi, ergo nec illa voluntas, qua sufficienter ordinavit singulos reprobos ad gloriam, fuit ex meritis Christi, nam est idem omnino actus, et in eodem signo; ergo, pari ratione, non meruit prædestinatis electionem seu ordinationem efficacem ad gloriam, nam simul et in eodem signo rationis intelligitur ille actus, ut terminatus ad singula objecta, seu ad singulas personas, juxta beneplacitum Dei. Unde tandem argumentor a paritate rationis, nam tota ratio, ob quam negatur Christus meruisse nobis ordinationem ad gloriam, vel ad redemptionem, est, quia merita Christi non supponuntur prævisa, eo quod ordinatio Christi ad merendum hominibus præcedat visionem meritorum ejus, et ante illam ordinationem Christi ad meritum, præcedat ordinatio hominum ad gloriam; sed hæc ratio, si est efficax, æque procedit de efficaci electione prædestinatorum; ergo. Probatur minor, quia prædestinati simul eodemque actu cum Christo sunt efficaciter dilecti, et ad gloriam electi, et in eodem signo reprobi sunt sufficienter ad gloriam ordinati, per actum quo vere Deus voluit simplici seu antecedente voluntate eis dare gloriam, quantum in ipso esset, neque alio modo sunt omnes homines ordinati ad gloriam, quam per hujusmodi actus; sed in eo signo nondum erant prævisa merita Christi, nec Christus ipse intelligitur ordinatus ad merendum hominibus; imo hæc ordinatio non intelligitur profecta ex alia voluntate salvandi homines, nisi ex illa quæ respectu horum est electio efficax, respectu vero aliorum simplex affectus; ergo, si propter dictam causam Christus non meruit generalem ordinationem hominum ad gloriam, nec etiam electionem prædestinatorum mereri potuit.

13. Propter has ergo difficultates videtur certe, non oportere in præsentī quæstione distinguere secundum rationem in divina voluntate hos actus generales a particularibus, quia illi actus, prout a nobis universaliter concipiuntur et significantur, non sunt formaliter in Deo, sed virtualiter, prout in ipsis particularibus includuntur, vel in mediis uni-

versalibus quæ Deus voluit propter salutem omnium hominum; unde fit, eatenus posse assignari rationem horum actuum universalium ex parte meriti Christi, quatenus potest assignari particularium omnium, ut ad singulorum hominum salutem terminantur. Sicut enim Aristoteles dixit, medicum non curare hominem, nisi in quantum curat Calliam, vel Socratem, ita nos dicere possumus, Christum non mereri homini, nisi in quantum meretur Petro, Paulo, etc., et Deum non velle salvare humanum genus, nisi in quantum vult salvare Adamum et Evam, et hos particulares homines qui de facto sunt ab eis propagandi; quapropter ratio motiva per modum meriti ad volendam hominum salutem, eadem necessario esse debet quæ movit Deum ad hujus et illius salutem volendam; tota ergo quæstio revocatur ad particularem voluntatem, prout est electio hujus vel illius, vel simplex affectus, seu conditionata voluntas, respectu aliorum. Videntur autem rationes factæ simul conjunctæ probare, non potuisse meritum Christi prævisum, esse rationem talis voluntatis, etiam ut ad homines in particulari terminatur, quia ex una parte priores rationes recte videntur procedere de voluntate Dei universe concepta et significata; ex alia vero parte ostensum est illam voluntatem non exerceri in re, nisi circa particularia, et non uno modo circa omnia, sed pro divino beneplacito; concludunt ergo illæ rationes non potuisse Christi meritum esse rationem electionis hominum.

14. *Electio æterna horum præ illis, non fuit eo Christi meritis.* — In hac re dicendum est primo: illa singularis benevolentia et dilectio, qua Deus ante prævisa hominum merita prædestinatos elegit ad gloriam, ut est electio horum præ illis, non est ex meritis Christi, sed ex libertate divinæ voluntatis. Probatur ex Paul., ad Eph. 1: *Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem*; et infra subdit: *Secundum propositum voluntatis suæ*, ubi electionem illam in solum consilium voluntatis divinæ refert; quia, licet Deus electionem illam fecerit in Christo, quatenus eos, quos elegit, ad gloriam Christi ordinavit, vel fortasse etiam quia propter merita Christi illos dilexit, tamen, quod per eam voluntatem hi potius, quam illi fuerint electi, non fuit Christi meritum, sed consilium divinæ voluntatis. Ex eodem sensu infra iterum subdit: *In quo etiam nos sorte vocati sumus, prædestinati secundum propositum ejus, qui operatur omnia secundum*

consilium voluntatis suæ. Ut enim significaret Paulus non fuisse hanc electionem ex ullius meritis, nomine sortis usus est. Propter hoc etiam Christus, Joan. 17, orans pro electis et prædestinatis, eos appellat datos sibi a Patre, scilicet per æternam electionem, ut exponit Adrian. Papa, in epist. 4 ad Episcopos Hispaniæ, et indicant August., tract. 106 in Joan.; et Chrysost., homil. 80 in Joan.; cui consonat illud Isai. 8: *Ecce ego et pueri quos dedisti mihi*, quod in persona Christi dictum esse exponit Paul., ad Heb. 2; et hoc modo commode intelligitur illud verbum Christi, Matth. 20: *Sedere autem ad dexteram meam vel sinistram, non est meum dare vobis, sed quibus paratum est a Patre meo.* Ratione probatur conclusio, quia Deus ab æterno elegit hos præ illis; si ergo hanc electionem et comparisonem fecit propter Christi merita, oportebit intelligere prævidisse Deum Christum per humanam voluntatem dilecturum fuisse hos potius quam illos, et efficacius oblaturum sua merita pro his quam pro illis, et ideo elegisse hos potius quam illos; nam si in meritis et voluntate Christi non prævidebat aliquam differentiam, seu personarum electionem, non potest intelligi quomodo propter Christi merita prævisa, voluntas Dei fuerit magis determinata ad hos eligendos, potius quam illos; sed ille ordo seu modus electionis neque est verus, nec conveniens, nec satis intelligi potest, saltem circa omnes electos. Primum patet, quia non debuit voluntas divinæ humanæ conformari, sed potius humana divinæ; non ergo ideo Deus elegit hos potius quam illos, quia Christus ut homo ita erat electurus, sed potius ideo Christus efficacius obtulit sua merita pro his quam pro illis, quia cognovit Patrem suum ita eos elegisse, ut ex omnibus, quæ in sect. 2 adducta sunt, comprobari potest, præsertim ex toto c. 17 Joan., et illo dicto Hieronym. exponentis verba Isai. 35: *Voluntas Domini in manu ejus dirigetur*, scilicet, quia quidquid Pater disposuit, Christi virtutibus impletur. Et in hujus etiam confirmationem adduci possunt omnia quæ supra, q. 18, tractata sunt, de modo quo divina voluntas prædefinivit omnes actus humanæ voluntatis Christi, et quo hæc illi libere conformabatur. Secundum patet, quia etiam si in aliis rebus admitteremus, non omnem actum voluntatis humanæ Christi fuisse a Deo prædefinitum prius ratione, quam esset præscitus, incredibile tamen est negotium gravissimum divinæ providentiæ, nimirum electio-

nem hominum, primo esse definitum per voluntatem humanam, et non per divinam, præsertim cum Paulus hoc reputet esse unum ex altissimis mysteriis sapientiæ et scientiæ Dei. Tertium etiam facile constat, quia saltem circa homines, qui Christi incarnationem præcesserunt, non videtur posse intelligi ille modus electionis in humana Christi voluntate, sed solum conformitas cum divina electione; quia, circa præterita quæ jam non cadunt sub potestatem hominis, non potest proprie cadere electio; qui enim intelligi potest, ut Christus in quantum homo elegerit sibi matrem ex qua nasceretur? Et sic de aliis.

15. *Efficax prædestinatorum dilectio, in Christi merita referri potest.* — Dico secundo: pie et probabiliter credi potest, illammet voluntatem, qua Deus præelegit prædestinatos, ut est efficax eorum dilectio, habuisse fundamentum et rationem aliquam in meritis Christi prævisis.

16. Prior pars declaratur, quia in hac divina electione duo intelliguntur: alterum absolute et intrinsecum, quod est velle efficaciter beatitudinem huic prædestinato, qui actus, ut sic, dicitur proprie dilectio prædestinati; alterum est respectivum, et quasi extrinsecum, nimirum, quod alius non eodem modo diligatur, et consequenter quod hic diligatur præ illo, quod includitur et connotatur in nomine electionis. Quanquam ergo Christus non meruerit electionem, quantum ad hoc connotatum, quia non meruit desertionem, vel, ut ita dicam, non dilectionem aliorum, neque quod in particulari hic potius diligeretur quam alius, potuit tamen Christi meritum esse ratio, propter quam Deus absolute dilexit prædestinatos. Quod probari potest ex citatis verbis Pauli, ad Ephes. 1: *Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, ut essemus sancti*; ubi aperte loquitur de actu efficaci divinæ voluntatis, quo ante prævisa electorum opera illos elegit, non quia futuri erant sancti, sed ut essent sancti, ut frequenter Augustinus et Hieronymus ibi, et cum eo alii expositores ponderarunt. Quod vero loquatur de ipsa dilectione, seu voluntate efficaci dandi gloriam prædestinato, constat ex subjunctis verbis: *Ut essemus sancti et immaculati in conspectu ejus in charitate*; et ideo statim subjungit: *Qui prædestinavit nos per Jesum Christum in ipsum*; quam totam expositionem indicavit ibi Ambrosius, et clarius docuerunt Ansel., et D. Thomas, et August., lib. de Prædestinat. Sanct., c. 17 et 18, et

lib. de Correct. et gratia, c. 7. Certum autem est, cum Paulus dicit nos esse electos in Christo, loqui de hac electione quatenus est dilectio, seu quatenus per illam efficaciter ordinatur prædestinatus ad summum bonum obtinendum; nam sub alia ratione comparativa non poterat in Christum referri, ut satis explicatum est. Quid autem significet illa particula *in ipso*, non satis constat ex dictis Patribus et expositoribus. Ansel. tamen indicat significare habitudinem causæ finalis, quod est verissimum, quia omnes electi propter honorem et gloriam Christi secundum Deum electi sunt; unde statim Paulus subdit: *Prædestinavit nos per Jesum Christum in ipsum*, ubi particula, *per*, denotare videtur causam meritoriam; particula vero, *in*, causam finalem. Probabiliter vero exponi potest, particulam, *in ipso*, indicare causam meritoriam, nec sine causa prius dixisse, *in ipso*, postea, *in ipsum*, nam hoc posteriori dicendi modo, cum particula, *in*, accusativo adjungitur, recte denotat habitudinem ad finem; adjuncta vero ablativo, magis videtur significare fundamentum, et rationem illius dilectionis, atque adeo causam meritoriam. Unde eodem dicendi modo statim subjungit: *In quo habemus redemptionem*, ubi evidenter significat causam meritoriam; sicut etiam inferius cum dicit: *In quo nos sorte vocati sumus*; et infra: *In quo et vos credentes signati estis spiritu promissionis sancto*; quod etiam confirmat illud 2 ad Tim. 1: *Vocavit nos vocatione sua sancta, non secundum opera nostra, sed secundum propositum suum et gratiam, quæ data est nobis in Christo Jesu ante tempora sæcularia*. Ubi dilectionem hanc vocat propositum, et gratiam nobis in Christo ab æterno concessam, ut D. Thomas exponit. Facit etiam illud Joan. 17: *Dilexisti eos* (loquitur de prædestinatis) *sicut*, pro quia, *me dilexisti*, ut August. notavit; et sensit Hieron., lib. 2 contra Jovin., dicens: *Ideo nos diligit, quia Filium dilexit Pater*. Denique illa universalis propositio Pauli, ad Ephes. 1: *Benedixit nos omni benedictione spirituali in celestibus in Christo*, etiam dilectionem hanc potest comprehendere, quæ maximum beneficium Dei est, et suprema benedictio, et veluti aliarum omnium fons et origo; unde Chrysost., hom. 1, super ad Ephes., inquit: *Per quem nos benedixit, per eundem nos elegit*. In quibus verbis indicat expositionem superius datam illius particulæ, *in Christo*, ut æquivalet illi, *per Christum*, seu, *propter meritum Christi*; et ita etiam legit et exponit Oecume-